

UŁAN POZNAŃSKI PIĘTNASTAK dla Dzieci

Nr 4 (18) październik 2018 r.

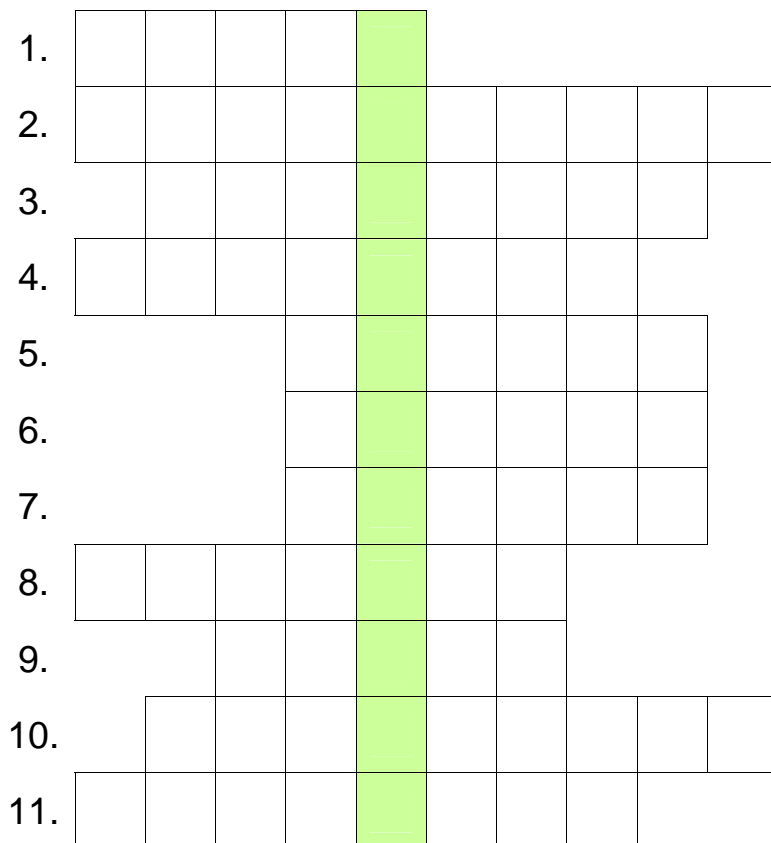

KRZYŻÓWKA GEOGRAFICZNO-BIOGRAFICZNA DLA CAŁEJ RODZINY

Jan Matejko (1838-1893)

**Autoportret, 1892, olej, płótno, 160 x 110 cm.
Muzeum Narodowe w Warszawie**

180 rocznica urodzin i 125 rocznica śmierci

Hasło krzyżówki: Jan Matejko jako osoba zajmująca się filozofią dziejów i analizą sensu historii i jej praw.

1. Narodowość ojca Jana Matejki
2. Nazwisko ulubionego ucznia Jana Matejki
3. Nazwisko panieńskie matki
4. Nazwisko nauczyciela Jana Matejki i dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie
5. Imię matki malarza
6. Miejsce urodzenia dnia 24 czerwca 1838 roku i śmierci dnia 1 listopada 1893 roku
7. Narodowość matki
8. Imię żony malarza
9. Zawód ojca
10. Nazwa cmentarza w Krakowie, na którym znajduje się grób Jana Matejki
11. Nazwisko ucznia Jana Matejki, wybitnego witrażysty.

* Winieta: Obraz Jana Matejki pt. „Stańczyk w czasie balu na dworze królowej Bony wobec straconego Smoleńska” z roku 1862. Olej na płótnie, 88 x 120 cm, Muzeum Narodowe w Warszawie.

REBUS 1.

Rozwiązaniem rebusu jest popularna nazwa Irlandii.

+

+

+

~~BA~~

R

~~ETK~~

M = W

Z

~~JAK~~

Hasło:

REBUS 2.

Rozwiązaniem rebusu jest choroba konia objawiająca się zmianami w obrębie kopyta.

+

~~D~~

A = O

~~A~~

~~CUKROWA~~

Hasło:

REBUS 3.

Rozwiązaniem rebusu jest zwierzę stadne, roślinożerne, które zamieszkuje stepy i sawanny Afryki i Azji (nazwa krętoroga o smukłych nogach)

+

+

~~ANAS~~

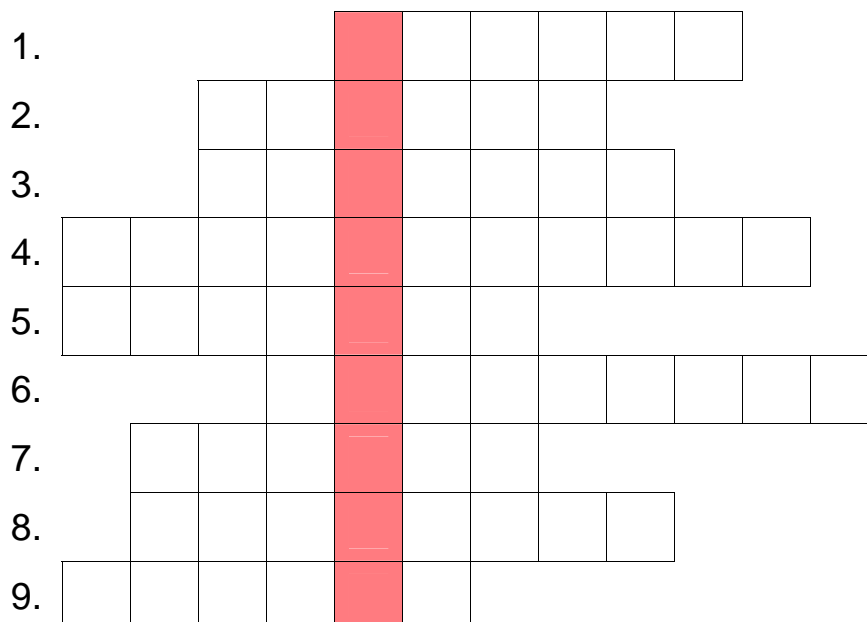
~~MO~~

E

U = O

Hasło:

Krzyżówka - Malarze historii

Wpisz nazwiska malarzy historii Polski. Hasłem krzyżówki jest słowo określające artystę, który specjalizuje się w przedstawianiu scen bitewnych, pochodów wojennych, oblężeń i życia obozowego wojska.

1. Michał (1904-1982) – malarz, który w 1939 r. walczył w Grupie Operacyjnej Kawalerii pod dow. gen. W. Andersa
2. Józef (1841-1915) – malarz polski, przedstawiciel szkoły monachijskiej, który tworzył obrazy historyczne o tematyce związanej z walkami kozackimi, tatarskimi i wojnami szwedzkimi XVII w.
3. Jan (1838-1893) – najslawniejszy twórca obrazów historycznych, był autorem ponad trzystu obrazów olejnych
4. Piotr (1800-1855) – malarz, przedstawiciel romantyzmu, organizator życia społecznego i gospodarczego, mąż stanu
5. Jan Piotr (1745-1830) – malarz francuski, który 30 lat pracował w Polsce i malował m.in. sceny historyczne (bitwy)
6. Maksymilian (1846-1874) – malarz polski, przedstawiciel szkoły monachijskiej, autor „Patrolu powstańczego”
7. Wojciech (1831-1901) – malarz, który zasłynął z obrazów z historii Polski oraz krajobrazów tatrzańskich
8. Artur (1837-1867) – jeden z czołowych przedstawicieli romantyzmu w malarstwie polskim, autor cyklu „kartonów” o powstaniu styczniowym
9. Wojciech (1856-1942) – autor obrazów przedstawiających wydarzenia z okresu wojen napoleońskich i powstania listopadowego, scenki rodzajowe, portrety i konie; wraz z Janem Styką współautor *Panoramy Racławickiej*.

Hasło krzyżówki:

Jan III Sobieski pod Wiedniem

Jan Matejko pierwsze szkice do obrazu zaczął rysować w 1879 roku. Ostateczną wersję obrazu zaczął malować pod koniec 1882 roku. W dniu 200 rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem, 12 września 1883 roku, obraz został wystawiony w Wiedniu.

Austria przedstawiała wówczas zwycięstwo w bitwie pod Wiedniem jako swoją wygraną. Jan Matejko postanowił więc pokazać obraz w Wiedniu, aby podkreślić zasługi polskiego króla i polskiego wojska w rozegranej bitwie. Za swoje własne pieniądze wynajął salę, w której zaprezentował swoje dzieło, wstęp zaś na pokaz obrazu był bezpłatny, co w tamtych czasach było niespotykanym, ale dzięki temu posunięciu nie tylko rodzina cesarska, ale także zwykli mieszkańcy Wiednia mogli zobaczyć obraz.

W grudniu 1883 roku Matejko wraz z polską delegacją udał się do Rzymu, gdzie wręczył obraz papieżowi Leonowi XIII nie jako własne dzieło, ale jako dar narodu polskiego.

Obraz przedstawia scenę podczas której król Jan III Sobieski siedząc na koniu wręcza list kanonikowi Denhoffowi wysłannikowi papieża Innocentego XI z wiadomością o pokonaniu wojsk tureckich u bram Wiednia.

W katedrze wawelskiej znajduje się srebrna płyta ukazująca zmniejszoną kopię obrazu Matejki. Płytę wykonał w 1888 roku złotnik Józef Hakowski.

„Jan III Sobieski pod Wiedniem”

mal. Jan Matejko (ur. 1838 w Krakowie, zm. 1893 w Krakowie),
olej, płótno, 458 x 894 cm, Muzea Watykańskie w Rzymie

http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Matejko/Images/Sobieski_2.jpg

Obraz ma charakter symboliczny. Należy wyodrębnić na nim trzy grupy postaci: pokonanych Turków, księcia Karola Lotaryńskiego jako dowódcę wojsk cesarskich wraz z dostojnikami cesarskimi oraz króla Jana III Sobieskiego wraz z polskim wojskiem, w szczególności z husarią, oraz z polskimi dostojnikami świeckimi i kościelnymi. Obraz ukazuje króla polskiego jako centralną postać. To przed nim polski husarz z tygrysią [lamparcią!] skórą na zbroi pochyla jedną ze zdobycznych chorągwi, mianowicie Świętą Chorągiew Proroka. Król siedzi na grzbiecie arabskiego konia wielkiego wezyra, co jest symbolem ujarznienia islamu. Poniżej widzimy jeńców – starego Turka z białą brodą, w turbanie i w obszernej zielonej szacie oraz Araba, który złapał się za głowę na widok Chorągwi Proroka w rękach Polaka. Jeszcze niżej leżą dwa trupy: Turka i zabitej przez niego niemieckiej kobiety. Po prawej stronie obrazu wódz wojsk cesarskich, książe Karol Lotaryński, zdjął kapelusz przed polskim królem, a także jego koń pochyla głowę, uznając w ten sposób Jana III Sobieskiego za głównego zwycięzcę.

Bardzo wymowna jest tęcza na niebie. W środku tworzonego przez nią łuku znajduje się głowa króla, jeden jej koniec opiera się na Wiedniu, a drugi widoczny jest ponad namiotem wezyra. W ten sposób pokazane jest centralne miejsce Polski jako przedmurza chrześcijaństwa. Nie zajmuje więc ona jako przedmurze miejsca peryferyjnego, ponieważ cały układ jest szerszy – obejmuje również świat islamu. Centralne jest więc to, co leży pośrodku między światem zachodnim a światem islamu – Polska.

Na obrazie król wręcza kanonikowi Denhoffowi list do papieża Innocentego XI, zawiadamiający go o zwycięstwie – zaczynający się słynnymi słowami: *Venimus, vidimus, Deus vicit* (Przybyliśmy, zobaczyliśmy, Bóg zwyciężył). Wraz z listem zostanie wysłana w darze dla papieża Święta Chorągiew Proroka. W związku z tym Jan Matejko – z okazji 200. rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem – wpadł na pomysł podarowania w to miejsce papieżowi Leonowi XIII swojego obrazu i dlatego „Jan Sobieski pod Wiedniem” znajduje się w Watykanie.

Na obrazie Matejki jest też przedstawiony kapucyn, ojciec Marco d'Aviano, który w czasie mszy przed bitwą zamiast „Ite, missa est” powiedział do króla *Vinces, Ioannes* (Zwycięzisz, Janie) – siedzi on na osiołku, z tyłu za królem, i pokazuje obraz Matki Boskiej Loretańskiej elektorowi bawarskiemu, Maksymilianowi Emmanuelowi, który poślubi córkę Sobieskiego, Kunegundę.

I wreszcie powyżej lasu polskich chorągwi unosi się gołębica – symbol Ducha Świętego.

<http://fineartexpress.pl/malarstwo/55-malarstwo-polskie/jan-matejko/112-slynyy-obraz-jana-matejki-jan-sobieski>

Rozwiązanie krzyżówki

1/ Bylina, 2/ Brandt, 3/ Matejko, 4/ Michałowski, 5/ Norblin, 6/ Gieryski, 7/ Gerson, 8/ Grottger, 9/ Kossak.